

پدیده قاچاق

قسمت چهارم

ممید چاووشی

(دادستان نظامی استان کرمانشاه)

در تاریخ ۱۳۵۳/۱۲/۲۹، ماده (۵۰) از قانون مجازات مرتکبین قاچاق، در خصوص تعیین تکلیف راجع به وسایط نقلیه‌ای که کالای قاچاق را حمل می‌نمایند، تصویب گردید. طبق این ماده: «هر وسیله نقلیه زمینی یا آبی و یا هوایی حسب مورد از نقاط یا راه‌هایی که مجاز اعلام نشده وارد کشور شود یا در اسکله یا لنگرگاهی که مجاز اعلام نشده پهلو گرفته یا لنگر بیاندازد یا در محلی که مجاز اعلام نشده فرود آید و محصولات آن را کالای قاچاق تشکیل دهد که جنبه تجارتي داشته باشد به دستور گمرک توقیف می‌شود. در صورتی که مالک به توقیف وسیله نقلیه خود معترض باشد می‌تواند ظرف دو سال از تاریخ توقیف وسیله نقلیه به دادگاه جنحه شکایت کند. هرگاه دادگاه به موجب حکم قطعی شکایت معترض را وارد ندانسته یا ظرف مهلت مقرر شکایت نشده باشد وسیله نقلیه به نفع دولت ضبط خواهد شد.»

تبصره ۲: «هرگاه وسیله نقلیه متعلق به مرتکب نباشد در صورتی ضبط می‌شود که مالک با علم به استفاده از آن به منظور ارتکاب قاچاق، وسیله نقلیه را در اختیار مرتکب قاچاق

قاچاق، حمل کالای قاچاق جرم محسوب است و اقدام کننده وفق قانون مربوط مجازات می‌شود.

در آبان ماه سال ۱۳۳۶، طی ماده واحده‌ای، قانون راجع به جلوگیری از عمل قاچاق توسط وسایل نقلیه موتوری وسیله اداره مرزبانی به تصویب رسید که به شرح زیر است: «ماده واحده - هرگاه قاچاق به وسیله وسایط نقلیه دریایی اعم از موتوری و غیر آن (که برای حمل قاچاق به کار می‌رود) صورت بگیرد، دادگاه در صورت ثبوت جرم علاوه بر محکومیت مرتکب قاچاق حکم به ضبط وسیله نقلیه به نفع دولت صادر خواهد کرد و چنانچه وسایط نقلیه متعلق به مرتکب نباشد حکم به ضبط از طرف دادگاه موقوف به این است که مالک با علم به استفاده از آن به منظور ارتکاب قاچاق، وسیله نقلیه را در اختیار مرتکب قاچاق گذارده باشد.

تبصره ۱: وسیله نقلیه از تاریخ کشف جرم تا صدور حکم نهایی، توقیف و بلااستفاده خواهد ماند و چنانچه حکم لازم‌الاجرا دایر بر براءت مالک نقلیه صادر شود، فوراً وسیله نقلیه به مالک مسترد می‌شود.»

در قاچاق کالاهای غیرمجاز احراز علم مرتکب شرط است

هرگاه افراد، کالاهای ممنوع‌الورود و ممنوع‌الصدور و در انحصار دولت را با علم به این که ممنوع و قاچاق است، مورد تجارت و کسب قرار دهند، عمل آنها قاچاق تلقی می‌گردد؛ ولی اگر از جهت ناآگاهی و بدون داشتن علم اقدام به چنین امری نمایند، اقدام آنان قاچاق تلقی نخواهد شد.

ماده واحده تفسیر قسمت دوم ماده (۴۵) قانون مجازات مرتکبین قاچاق مصوب ۱۳۱۵/۱۲/۲۷ مجلس شورای ملی، مؤید ادعای فوق است و مفاد آن به شرح زیر است: «قسمت دوم از ماده (۴۵) قانون مجازات مرتکبین قاچاق مصوب ۱۳۱۲/۱۲/۲۹ شامل مواردی نیز می‌باشد که اشیای ممنوع‌الورود را اشخاص در داخل کشور برای تجارت یا کسب و با علم به این که ممنوعاً وارد شده نقل و انتقال نموده یا واسطه در آن امر شوند.»

مجازات حامل قاچاق و تعیین تکلیف وسایل نقلیه حامل کالای قاچاق براساس مفاد قانون و مقررات مربوط به

قرار داده باشد.»

سرانجام با تصویب قانون نحوه اعمال تعزیرات حکومتی راجع به قاچاق کالا و ارز در مورخ ۱۳۷۴/۲/۱۲ توسط مجمع تشخیص مصلحت نظام، در خصوص بزه حمل قاچاق، مقررات دیگری جایگزین مقررات قبلی گردید. در قوانین سابق مقرر شده بود که وسیله نقلیه حامل کالای قاچاق اعم از زمینی و دریایی و هوایی توقیف و پس از رسیدگی و احراز این موضوع که حامل کالای قاچاق بوده، در موارد مشخص به حکم دادگاه صالحه به نفع دولت ضبط می‌گردید. ولی ماده (۳) قانون اخیرالتصویب، مفاد ماده (۵۰) قانون مجازات مرتکبین قاچاق را نسخ ضمنی نموده است و مفاد آن به شرح آتی است:

ماده ۳: «حمل کالای قاچاق جرم محسوب شده و مرتکب به شرح ذیل مجازات می‌شود، هرگاه اموالی که به موجب قانون، قاچاق تلقی می‌شود یا هر نوع وسیله نقلیه‌ای حمل شود چنانچه قرآینی از قبیل (جاسازی یا مقدار کالای قاچاق) حاکی از اطلاع حامل کالای قاچاق وجود داشته باشد وسیله نقلیه توقیف و با حکم مراجع قضایی، حامل به پرداخت جریمه‌ای معادل دو برابر قیمت کالا محکوم خواهد شد. چنانچه ظرف مدت دو ماه از تاریخ صدور حکم، جریمه پرداخت نشود از محل فروش وسیله نقلیه برداشت خواهد شد.»

باتوجه به مفاد ماده قانونی فوق، ضبط وسیله نقلیه حامل قاچاق متنی است و صرفاً حامل تا دو برابر ارزش کالای قاچاق محکوم به پرداخت جزای نقدی خواهد شد.

البته ماده (۳۰) قانون اصلاح قانون مبارزه با مواد مخدر (مصوب ۱۳۷۶/۸/۱۷) مجمع تشخیص مصلحت نظام، به طور صریح و روشن حکم به ضبط وسیله نقلیه‌ای که حامل مواد مخدر باشد صادر نموده است. ولی در

سایر موارد چنین حکم صریح و روشنی وجود ندارد.

ماده (۳۰) قانون اصلاح مبارزه با مواد مخدر: «وسیله نقلیه‌ای که حامل مواد مخدر شناخته می‌شود به نفع دولت ضبط و با تصویب ستاد مبارزه با مواد مخدر در اختیار سازمان کاشف قرار می‌گیرد چنانچه حمل مواد مخدر بدون اذن و اطلاع مالک وسیله نقلیه صورت گرفته باشد وسیله نقلیه به مالک آن مسترد می‌شود.»

مجازات قاچاقچیان مسلح

قاچاقچیان که به طور مسلحانه اقدام به قاچاق کالا نمایند، مجازات‌های سنگین و شدیدی در انتظار خواهند داشت. البته برای ارتکاب چنین بزه مهمی که هم امنیت جامعه را به خطر می‌اندازد و نیز از نظر مسائل اقتصادی و فرهنگی ممکن است تأثیرهای سویی بر افکار جامعه ایجاد نماید، می‌طلبند که مجازات‌های شدیدی مثل اعدام و حبس ابد برای مرتکبین آن در نظر گرفته شود. همچنان که کسانی که به طور مسلحانه اقدام به قاچاق مواد مخدر نمایند، مجازات آنها اعدام است. ماده (۱۱) قانون اصلاح و مبارزه با مواد مخدر این گونه مقرر می‌دارد: «مجازات اقدام به قاچاق مواد مخدر موضوع این قانون به طور مسلحانه، اعدام است و حکم اعدام در صورت مصلحت در محل زندگی مرتکب در ملاء عام اجرا خواهد شد.»

علاوه بر این، اشخاصی که به طور مسلحانه اقدام به قاچاق سلاح و مهمات نمایند نیز به مجازات اعدام محکوم می‌شوند.

بند «۱» ماده (۱) قانون تشدید مجازات قاچاق اسلحه و مهمات مصوب ۱۳۵۰/۱۱/۲۶ اشعار می‌دارد:

«هرگاه مرتکب یا مرتکبین که لااقل یک نفر از آنان مسلح باشد در مقابل قوای

دولتی مقاومت مسلحانه نمایند به اعدام و اگر مقاومت نمایند به حبس با کار از سه تا پانزده سال محکوم می‌شوند.»

مضافاً این که، هرگاه یک یا چند نفر اجناس یا نقودی که انتقال آن به داخل کشور ممنوع است یا خرید و فروش و نقل و انتقال آن در انحصار دولت یا منوط به اذن دولت باشد، به طور مسلحانه قاچاق نمایند و در برابر قوای دولتی مقاومت نمایند، به حبس دائم یا اعدام محکوم می‌شوند. ماده (۳) قانون تشدید مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و قاچاقچیان مسلح مؤید ادعای فوق است.

مفاد ماده مرقوم به شرح زیر است:

«هرگاه یک یا چند نفر جنس یا نقودی را که صدور یا ورود آن ممنوع یا در انحصار دولت یا موکول به اجازه دولت است، مسلحانه قاچاق کنند در صورتی که مرتکب یا مرتکبین که لااقل یک نفر از آنان مسلح باشد در مقابل قوای دولتی مسلحانه مقاومت نمایند به حبس دائم یا اعدام و اگر مقاومت نمایند به حبس با کار از سه تا ده سال محکوم می‌شوند.»

تبصره ۱: «هرگاه برای ارتکاب بزه مندرج در این ماده با توجه به نوع جنس مورد قاچاق، به موجب قوانین دیگری کیفر شدیدتری مقرر شده باشد مرتکب به کیفر اشد محکوم می‌شود.»

تبصره ۲: «در تمام موارد مذکور در این قانون، دادگاه نسبت به ضبط مال مورد قاچاق و تعیین جریمه نقدی طبق قوانین مربوط رأی مقتضی صادر خواهد نمود.»

تبصره ۳: «در مورد جرایم موضوع این قانون هرگاه ثابت شود که مال مورد قاچاق متعلق به دیگری است و مباشر یا مباشرین عامل صاحب مال باشند علاوه بر مباشر، صاحب مال نیز حسب مورد مشمول مواد ۱ و ۳ این قانون خواهد بود.»

مفاد ماده ۴ قانون مرقوم که در ارتباط با ماده قبلی است به شرح آتی می باشد:

«در جرایم مربوط به این قانون هرگاه بیش از یک نفر مداخله داشته باشد و قبل از کشف قضیه یکی از متهمین، مأمورین تعقیب را از وقوع جرم مسبوق نموده و یا ضمن تعقیب به واسطه اقرار خود موجبات تسهیل تعقیب سایرین را فراهم نماید و یا مأمورین دولت را به نحو مؤثری در کشف جرم کمک و راهنمایی کند دادگاه می تواند او را از مجازات معاف نماید».

مجازات شروع به جرم قاچاق

طبق ماده (۲) قانون مجازات مرتکبین قاچاق مصوب ۱۳۱۲/۱۲/۲۹، شروع به جرم قاچاق دارای مجازات است. موارد زیر درخصوص تشخیص بزه شروع به جرم قابل امعان نظر است.

اولاً: تشخیص این که عمل ارتكابی مصداق شروع به جرم باشد یا مصداق واقعی بزه اصلی قاچاق باشد، با قاضی رسیدگی کننده است.

ثانیاً: مقدمات ارتكاب بزه قاچاق با قصد ارتكاب قاچاق مصداق شروع به جرم نیست.

ثالثاً: شروع به عملیات اجرایی که ارتباط مستقیم با وقوع جرم دارد، هرگاه به واسطه موانع خارجی که اراده فاعل در آن مدخلیت نداشته باشد و قصد مرتکب معلق بماند، بزه شروع به جرم تحقق یافته است.

نظریه های مشورتی اداره حقوقی برای تبیین هرچه بیشتر موضوع به شرح زیر آمده است:

نظریه مشورتی شماره ۷/۱۹۵۵ مورخ ۱۳۶۵/۸/۸

«درمورد شروع به جرم، به استناد ماده (۱۵) قانون راجع به مجازات اسلامی، هرکس قصد ارتكاب جرمی کرده و شروع به اجرای آن

نماید.... بنابراین با شروع به عملیات اجرایی است که شروع به جرم مصداق پیدا می کند و بین مجرد قصد ارتكاب جرم و عملیات و اقداماتی که فقط مقدمه جرم بوده و ارتباط مستقیم با وقوع جرم نداشته، با شروع به جرم مرز بسیار ظریفی وجود دارد و قانونگذار برای قسمت اخیر به استناد ماده ۱۶ قانون راجع به

هرگاه امدی از شرکا از

پرداخت جزای نقدی سهم خود

امتناع نماید برابر قانون

نموه اجرای محکومیتهای

مالی، به (ندان معرفی)

می شود ولی از جهت این که

ضامن پرداخت سهم دیگر

شرکاست، براساس

محکومیتهای حقوقی با وی

(فکار می شود)

مجازات اسلامی، مجازاتی تعیین ننموده است. صرف نظر از مطالب فوق با فرض این که شروع به جرم مصداق داشته باشد نظر به این که اصل جرم بدون شکایت گمرک قابل طرح نیست به طریق اولی شروع به آن نیز بدون شکایت شاکی قابل تعقیب نیست».

نظریه مشورتی شماره ۷/۴۵۸۵ مورخ ۱۳۶۷/۶/۱۵

«باتوجه به قسمت اخیر ذیل ماده (۴۵) قانون مجازات مرتکبین قاچاق اشیای ممنوع الصدور، تعریف شروع به جرم قاچاق

ممنوع الصدور مستنداً به مواد (۱۵ و ۱۸) قانون راجع به مجازات اسلامی، این است که اگر اجناس ممنوع الصدور (قبل از خارج کردن و یا قبل از تسلیم آن به متصدی حمل و نقل و یا هر شخص دیگری برای خارج کردن و یا قبل از هر نوع اقدام دیگری برای خارج از کشور) مثلاً در موقع مذاکره با متصدی حمل و نقل کشف گردیده باشد، مشروط براین که به واسطه موانع خارجی که اراده فاعل در آن مدخلیت نداشته باشد قصد مرتکب معلق بماند، اضافه می نماید که تشخیص این که عمل ارتكابی شروع به جرم است یاخیر، با قاضی رسیدگی کننده است».

به موجب ماده (۲) قانون مجازات مرتکبین قاچاق، مجازات شروع به جرم قاچاق عبارت است از: ضبط مال و نصف جزای نقدی مقرر و حبس از دو ماه تا یک سال حبس.

متن ماده (۲) قانون مرقوم به شرح زیر است:

«شروع به جرم قاچاق علاوه بر ضبط مال و نصف جزای نقدی فوق موجب محکومیت به دو ماه تا یک سال حبس جنبه ای خواهد بود».

مجازات شرکا و معاون جرم قاچاق

هرگاه چند نفر مشترکاً اقدام به قاچاق نمایند، براساس قانون موضوعه، به ضبط عین کالا و به حبس مقرر محکوم می شوند و علاوه براین، سهم هرژیک از شرکا درخصوص جزای نقدی مشخص می گردد و سپس آنان متضامناً به پرداخت آن محکوم می شوند و مال از بین رفته نیز به طور تضامنی از همه شرکا وصول خواهد شد.

هرگاه احد از شرکا از پرداخت جزای نقدی سهم خود امتناع نماید برابر قانون نحوه اجرای محکومیتهای مالی، به زندان معرفی می شود ولی از جهت این که ضامن پرداخت سهم دیگر شرکاست، براساس محکومیتهای

حقوقی با وی رفتار می‌شود.

شق اول ماده (۳) قانون مجازات مرتکبین قاچاق به شرح زیر است:

«درمورد شرکای جرم قاچاق، عین مال ضبط و هر یک از شرکا به کیفر حبس مقرر در ماده (۱) محکوم می‌شوند و دادگاه سهم هر یک را از کل صجزای نقدی مقرر تعیین و آنان را متضامناً به پرداخت آن محکوم می‌نماید و در صورتی که مال قاچاق از بین رفته باشد بهای آن از کلیه شرکامتضامناً وصول خواهد شد.»

ولی معاون در جرم صرفاً به مجازات حبس محکوم می‌شود، و در خصوص پرداخت جزای نقدی و ضبط کالا یا پرداخت بهای آن مسئولیتی ندارد.

شق دوم ماده (۳) قانون مجازات مرتکبین قاچاق، مجازات معاون در جرم را به شرح زیر بیان می‌نماید:

«کیفر حبس معاون جرم برابر کیفر مباشر آن است ولی به جزای نقدی و بهای مال از بین رفته محکوم نخواهد شد مگر این که در قانون ترتیب دیگری برای آن مقرر شده باشد.»

تخفیف در مجازات جرایم قاچاق

آیا در مجازات بزه قاچاق با حصول شرایط مخففه، ارفاق و تخفیف و تعلیق مجازات ممکن است یا خیر؟ در پاسخ باید گفت که محکومیت‌های مقرر در رابطه با بزه قاچاق دو دسته است: یک دسته عبارتند از: ضبط کالا و اخذ دو برابر ارزش کالا به عنوان عواید دولتی یا جریمه نقدی که اعمال تخفیف و ارفاق و تعلیق در خصوص آن خلاف مقررات است، که این دسته اقدامات در مرحله اداری و در اداره گمرک هم قابل انجام است.

یک دسته مجازات دیگر عبارتند از: حبس و شلاق که توسط مراجع قضایی صادر و اعمال می‌گردد. که ممکن است با جمع شدن شرایط

مخففه شامل ارفاق و تخفیف و تعلیق مجازات بشوند.

استناد مدعای فوق عبارت است از:

الف- رأی وحدت رویه شماره ۵۸۷ مورخه ۱۳۷۲/۱۰/۱۴ صادره از هیأت عمومی دیوان عالی کشور، که محتوای آن حکایت از این موضوع دارد که در محکومیت‌های ضبط کالا و اخذ دو برابر قیمت کالا به علت این که ماهیتاً محکومیت مالی محسوب می‌شود.

به موجب ماده (۷)

قانون مجازات مرتکبین

قاچاق، مجازات شروع به

جرم قاچاق عبارت است از:

ضبط مال و نصف جزای

نقدی مقرر و حبس از دو

ماه تا یک سال حبس.

ماده (۲۲) قانون مجازات اسلامی در رابطه با تخفیف و ارفاق و ماده (۲۵) قانون مرقوم، در خصوص تعلیق، قابل اعمال نمی‌باشد. ولی در مورد حبس مقرر برای بزه قاچاق، مواد فوق با حصول شرایط مقرر قابل اعمال می‌باشند. قبلاً متن رأی وحدت رویه مذکور بیان گردیده است^(۱).

ب- سطر آخر از پارگراف سوم از بند «ب» از ماده (۲) قانون نحوه اعمال تعزیرات حکومتی

راجع به قاچاق کالا و ارز مقرر می‌دارد: در صورت اثبات جرم علاوه بر حبس متهم به ضبط کالا یا ارز و جریمه متعلقه که به هر حال از دو برابر بهای کالای قاچاق یا ارز کمتر نخواهد بود، دریافت می‌گردد.»

در ماده (۶) قانون مجازات مرتکبین قاچاق مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹، اعمال تخفیف به شیوه خاص بیان گردیده که باتصویب قانون نحوه اعمال تعزیرات حکومتی راجع به قاچاق کالا و ارز، دیگر قابل اعمال نیست و صدر ماده مرقوم به وسیله قانون اخیرالذکر تغییر نموده و نیازی به بیان مجدد آن نیست.

نظریه‌های مشورتی اداره حقوقی قوه قضاییه نیز در رابطه با تخفیف مجازات بزه قاچاق مؤید ادعای فوق است.

نظریه مشورتی شماره ۷/۱۱۷۳ مورخه ۱۳۶۹/۲/۱۷

«مقررات تخفیف مجازات شامل ضبط کالای قاچاق نمی‌گردد.»

نظریه مشورتی شماره ۷/۱۶۹۲ مورخه ۱۳۷۳/۳/۳

«باتوجه به رأی وحدت رویه شماره ۵۸۷ - (۱) قانون مجازات مرتکبین قاچاق قابل تخفیف نیست.»

قرار تأمین مقرر در رابطه با بزه قاچاق

در طول مدت حاکمیت قانون مجازات مرتکبین قاچاق، در مورد قرار تأمین صادره درباره مرتکبین قاچاق روش‌های مختلفی حاکم بوده که ذیلاً به ترتیب و به شیوه‌های مختلف اشاره می‌گردد.

الف - تبصره ۲۰ ذیل ماده (۷) قانون مجازات مرتکبین قاچاق مصوب ۱۳۱۲/۱۲/۲۹ چنین مقرر می‌دارد:

«بازپرس‌های نامبرده در این ماده می‌توانند برای جلوگیری از فرار یا تبانی مرتکبین قاچاق

تعقیب انتظامی است.

ج - به موجب تبصره ۱۰* از ماده (۱) قانون مجازات مرتکبین قاچاق مصوب ۱۳۷۳/۱۱/۹ مقرر شده:

«در مورد اموال ممنوع الورد و ممنوع الصدور و کالاهای انحصاری در صورتی که دلایل و قراین موجود دلالت بر توجه اتهام کند به وسیله مرجع قضایی ذی ربط از متهم وثیقه‌ای گرفته می‌شود که میزان آن از مبلغ جزای نقدی و بهای مال از بین رفته کمتر نخواهد بود و هرگاه بزه قاچاق با شرکت چند نفر واقع شده باشد از هر یک از متهمان وثیقه

« هرگاه یک یا چند نفر جنس یا نقودی را که صدور یا ورود آن ممنوع یا در انحصار دولت یا موقوف به اجازه دولت است، مسلمان، قاچاق کنند در صورتی که مرتکب یا مرتکبین که لااقل یک نفر از آنان مسلح باشد در مقابل قوای دولتی مسلمانان مقاومت نمایند به حبس دائم یا اعدام و اگر مقاومت ننمایند به حبس با کار از سه تا ده سال محکوم می‌شوند.»

مناسبی گرفته می‌شود که مجموع آنها کمتر از مبلغ جزای نقدی و بهای مال از بین رفته نخواهد بود.»

در اینجا قرار تأمین وثیقه صرفاً برای کالاهای ممنوع الورد و ممنوع الصدور و انحصاری الزامی گردیده و برای بزه قاچاق

به درخواست ادارات مربوطه رسیدگی نموده قرار مقتضی راجع به بازداشت یا اخذ وثیقه یا کفیل صادر نمایند از قرارهای مندرج در این تبصره قرار بازداشت و قرار تأمین که منتهی به بازداشت شود ظرف بیست و چهار ساعت قابل شکایت در دادگاه شهرستان خواهد بود. ابتدای این مدت در مورد قرار بازداشت از تاریخ اعلام با ابلاغ آن (در صورتی که اعلام شده باشد) و در مورد قرارهایی که منتهی به بازداشت شود از تاریخ بازداشت است. شکایت موجب تأخیر قرار نخواهد بود. در مورد این تبصره بازپرس مکلف است به کسی که قرار درباره او صادر می‌شود کتباً ابلاغ نماید که این قرار در ظرف بیست و چهار ساعت قابل شکایت در دادگاه شهرستان خواهد بود.»

همچنان که ملاحظه می‌شود در مقرر فوق سه نوع قرار شامل قرار بازداشت موقت، قرار وثیقه و قرار کفالت برحسب اهمیت بزه برای مرتکبین قاچاق در نظر گرفته شده.

ب - تبصره ۱۰* از ماده (۱) قانون مجازات مرتکبین قاچاق مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹ اشعار می‌دارد:

«در صورتی که دلایل و قراین موجود دلالت بر توجه اتهام کند به وسیله مرجع تحقیق از متهم تأمین وثیقه گرفته می‌شود که میزان آن از مبلغ جزای نقدی و بهای مال از بین رفته کمتر نخواهد بود و هرگاه بزه قاچاق با شرکت چند نفر واقع شده باشد از هر یک از متهمان وثیقه متناسبی گرفته می‌شود که مجموع آنها کمتر از مبلغ جزای نقدی و مال از بین رفته نخواهد بود.»

در اینجا قرار تأمین منحصر به قرار وثیقه گردیده و صدور قرار تأمین دیگری غیر از وثیقه برخلاف مقررات بوده و صدور قرار وثیقه برای مرجع قضایی رسیدگی کننده الزام آور بوده و عدم توجه به آن موجب مسئولیت

گمرکی و موارد دیگر قرار وثیقه الزام آور نبوده و می‌توان به عموماً و اصول کلی مراجعه کرد و حسب مورد قرارهای تأمین مناسب صادر نمود.

د - تبصره ۱۰* ماده (۴) قانون نحوه اعمال تعزیرات حکومتی راجع به قاچاق کالا و ارز عنوان می‌نماید که:

«رسیدگی به پرونده‌های موضوع این قانون تابع تشریفات آیین دادرسی و تجدیدنظر نبوده و از جهت ایجاد وحدت رویه در نحوه رسیدگی محاکم قضایی دستورالعمل مربوطه به وسیله قوه قضاییه ظرف مدت دو هفته پس از تصویب این قانون تهیه و به مراجع ذی ربط ابلاغ خواهد شد.»

ماده (۷) دستورالعمل نحوه رسیدگی به پرونده‌های قاچاق کالا و ارز موضوع تبصره ۱۰* ماده (۴) قانون نحوه اعمال تعزیرات حکومتی راجع به قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۷۴/۳/۹ قوه قضاییه به شرح زیر است:

«قرار تأمین پرونده‌های قاچاق کالا و ارز منحصرأ وثیقه متناسب با مجازات قانونی جرم یا بازداشت موقت در صورت بیم تبانی و اخفای ادله جرم خواهد بود.»

در مقررات اخیرالتصویب نیز قرار تأمین در خصوص بزه قاچاق، وثیقه است و در صورتی که بیم تبانی و یا اخفای ادله جرم متصور باشد، لازم است که قرار بازداشت موقت متهم صادر شود. بنابراین، در این صورت اصل بر صدور قرار تأمین وثیقه است مگر در موردی که بیم تبانی یا اخفای ادله جرم برود که قرار بازداشت موقت صادر می‌شود که قرار تأمین اخیرالذکر استثنای بر اصل است. قرار تأمین مورد اشاره الزامی بوده و صدور قرار خفیفتر برخلاف مقررات بوده و مستوجب تعقیب انتظامی است و حاکمیت مقررات فوق فعلاً استمرار دارد.